

Els imperfeccionistes - Tom Rachman

Entre el conte i la novel·la existeixen tot de subgèneres intermedis. A *Els imperfeccionistes*, Tom Rachman (Londres, 1974) n'assaja un de poc conegut: el llibre de relats protagonitzats per personatges que estan relacionats amb la mateixa empresa, en aquest cas un diari en anglès editat a Roma. Cadascun dels onze textos té un protagonista diferent, però hi apareixen també personatges secundaris que en protagonitzen d'altres. D'aquesta manera, les peces no són ben bé independents, però tampoc tenim la sensació de trobar-nos del tot davant una novel·la. El resultat s'assembla més aviat a una xarxa, o a l'organització en seccions d'un diari o, potser millor, a l'estructura de capítols autoconclusius d'una telesèrie –d'una telesèrie digna, és a dir, que combini de manera adequada el ritme i la sorpresa.

El fet que el que comparteixin els personatges sigui un diari permet un gran marge de joc, ja que els perfils professionals, les edats i els interessos tenen una amplada de compàs considerable. Així, hi trobem un corresponsal veterà que pren consciència que ha deixat de ser competitiu, un jove que té més dubtes que experiència, una correctora lingüística amb l'autoestima baixa, una directora financera que ha de decidir qui acomiada, i així fins al final, del becari dispers al director pusil·lànim. Els relats estan situats a començaments del segle XXI, però al final de cadascun l'autor hi intercala un capítol de la història del diari, des de la fundació fins a la crisi. Aquest contrapunt fa que l'interès del lector se sostingui de manera alternada en el destí de cada personatge i en el del diari que els aplega: al capdavall, resulta impossible separar la història del mitjà de les històries dels que hi treballen. Una altra característica de la majoria dels personatges és que són de parla anglesa, un fet que a Itàlia els col·loca fora de lloc i els influeix a l'hora de relacionar-se entre si i amb els nadius. En general, podríem dir que resultaria difícil trobar en un espai tan reduït com una redacció un catàleg tan variat de rareses, d'imperficcions desitjades o odioses (i d'aquí potser el títol del llibre), tot i que podríem dir el mateix de la majoria de les novel·les.

Més enllà de la feina dels personatges, però, els relats componen un mostrari de relacions humanes transversals, que un altre autor podria haver vinculat a qualsevol altre col·lectiu. Hi trobem un home que es resisteix a deixar la feina, una parella amb una

diferència d'edat insostenible, un professional exigent que a casa es torna un marit submís, un executiu que no està capacitat per exercir el càrrec que ocupa, una dona que escriu al dia més paraules que les calories que ingereix, i uns quants éssers humans condemnats a la soledat a causa del caràcter o, més sovint, de la pròpia feina, o tal vegada del destí. Ho explica una escriptora que és entrevistada per un redactor del diari: “Ja coneix aquella dita tan ximple: ‘Naixem sols i morim sols’. Quin disbarat! Estem envoltats de gent quan naixem i ho estem quan morim. És entremig que estem sols”.

A *Els imperfeccionistes*, la feina i la vida privada es confonen, i a vegades la vitalitat d'una compensa la buidor de l'altra. En més d'un cas, la relació és irònica: el corrector d'estil no és capaç de corregir la vida del seu millor amic, i al redactor de necrològiques se li mor un familiar. En els relats, en tot cas, aquestes ironies no resulten massa òbvies; el to oscil·la entre la malenconia i la paròdia, amb incursions freqüents en la crítica. Un personatge, per exemple, afirma que el periodista és el que no veu la diferència entre el que és sòrdid i el que és interessant.

Tom Rachman ha treballat a l'Associated Press i a l'*International Herald Tribune*, i ha exercit com a periodista a Roma, Japó, Corea del Sud, Turquia, Egipte, l'Índia i Sri Lanka. Aquesta experiència de primera mà es trasllueix en molts passatges del llibre, com ara quan refereix l'evolució del grau de soroll a la redacció a mesura que transcorre el dia: “A primera hora, la redacció va plena d'acudits sense gràcia. Més tard, s'instal·la el silenci acompanyat dels dits als teclats i les estosesgades nervioses. Quan s'acosta el tancament, comencen els exabruptes.” En altres ocasions, les ocurrències resulten massa inversemblants per ser inventades. Vegem-ne tres casos, d'una comicitat lúcida. En el primer, un corresponsal fa una defensa interessada del monolingüisme: “Ja no parlo llengües estrangeres. M'identificava tant amb les cultures que no era bo. O sigui que ara només parlo anglès. M'ajuda a mantenir la meva objectivitat”. En el segon, una dona es refereix al seu exmarit dient “Ja no és material de primera pàgina”. En el tercer, un col·laborador atribueix els orígens del conflicte israelianopalestí a “un antic error ortogràfic”.

Però potser el que queda en la memòria del lector després d'haver llegit el llibre és la sensació d'haver-se passejat per les interioritats d'un diari de ficció que podria ser qualsevol diari de debò, amb la seva peculiar barreja de càlcul i ingenuïtat, de generositat i

ambició. El diari d'*Els imperfeccionistes* neix als anys cinquanta per raons sentimentals, creix ràpidament, duu una vida atropellada, subsisteix a base d'injeccions econòmiques, rebutja adaptar-se a l'era d'internet i finalment és tancat per una empresa que es cansa d'abocar-hi diners. En altres paraules, després d'envellir malament, liquidat el cicle vital, el diari es mor. Resulta inevitable, llavors, recordar el primer relat del llibre, protagonitzat per un professional també envellit, que quan es retira torna a relacionar-se amb el seu fill. Aquesta dicotomia entre ambició professional i desplegament humà és present en més d'un relat. El més punyent és sens dubte el del redactor mediocre que després d'un trauma personal s'aboca a la feina, tot vinculant èxit laboral i fracàs personal.

Aquesta novel·la, l'única que ha escrit fins ara Tom Rachman, ha estat un èxit arreu del món. A les entrevistes, Rachman assegura que sempre havia volgut escriure ficció, i que el periodisme va ser tan sols una manera d'acostar-s'hi. En realitat, afegeix, el que volia era dedicar-se al cinema, i de fet ja es rumoreja que *Els imperfeccionistes* es durà aviat a la gran pantalla. Alguns dels passatges, en tot cas, presenten metàfores visuals poderoses. Recordem-ne dues. La primera mostra el gos de l'últim director utilitzant com a plat l'exemplar de diari que el seu amo –el nét del fundador– rep cada dia a casa: la degradació dels continguts i de les vendes es visualitza així d'una manera física. La segona metàfora presenta una lectora fidel que es passeja per la redacció abandonada, quan el diari ja ha tancat. Si bé Rachman opta al llarg del llibre per un estil lleuger i sobri, potser periodístic, arribat aquest moment no es pot estar d'afegir uns quants detalls: taules abandonades i cables que no duen enlloc, impressores espatllades, cadires amb rodes coixes, la moqueta ronyosa, la taula de correcció plena d'edicions velles. Més enllà de les històries individuals, el llibre es revela llavors com l'elegia d'un diari, “aquell informe quotidià de la imbecilitat i la grandesa de l'espècie”.